

شانزدهمین جشنواره فیلم فجر:

تفاوتها، ویژگیها و نوآوریها

تمام جشنواره‌های مطرح جهان معمولاً مخاطبان خود را هدفمند و از پیش تعیین می‌کنند. مثلاً مخاطبان جشنواره «کن» می‌دانند با چه نوع آثاری مواجه خواهند شد و آثاری هم که این جشنواره ارائه می‌کند با آثار جشنواره «ونیز» تفاوت‌هایی دارد. بعضی صنعت سینما را تبلیغ می‌کنند، و برخی دیگر بازار سینما را. بعضی هنری هستند و برخی تجاری و تعدادی هم میان این دو قطب حرکت می‌کنند. اما مشکل جشنواره فیلم فجر تاکنون، عدم انتخاب مخاطب در تمام ابعاد بوده است. در پانزده ساله گذشته این جشنواره فارغ از هر گونه برنامه دراز مدت و برنامه‌ریزی هدفمند موظف بوده که هر ساله تولیدات سینمای ایران را به نمایش بگذارد. اما امسال جشنواره شانزدهم در شرایطی برگزار می‌شود که بخش سینمایی کشور، و نیز جشنواره فیلم که اینک یکی از ارکان سینمای ایران محسوب می‌شود تحولاتی را شاهد بوده است. با روی کار آمدن سیف‌الله داد که دیرپایی نیست بر صندلی معاونت سینمایی وزارت ارشاد تکیه زده انتظار می‌رود که جشنواره امسال متفاوت برگزار شود. سیف‌الله داد معتقد است سینمای ایران به آن درجه از رشد کیفی و کمی رسیده است که دیگر نیازمند اعمال سیاست‌ها از سوی جشنواره فجر نیست.

اگر نگاهی گذرا به برنامه‌های شانزدهمین جشنواره فجر بیندازیم متوجه تغییرات و تحولاتی خواهیم شد که سیاست‌گزاران جدید سینمای کشور آن را برنامه‌ریزی کرده‌اند. اما این نکته که شرایط جدید چه دستاوردهایی را عاید خواهد کرد نکته‌ای است که سخن گفتن درباره آن را باید موکول به پایان جشنواره کرد و در عمل دید که آیا این جشنواره توانسته است با نیازهای زمانه و جامعه همخوانی داشته باشد یا خیر؟

یکی از سیاست‌گزارهای جدید اضافه شدن بخش مسابقه بین‌المللی جشنواره است؛ زیرا انجمن بین‌المللی جشنواره‌ها فیآپف (FIAPF) جشنواره فجر را جزو جشنواره‌های غیررقابتی می‌داند. اما با اضافه شدن بخش مسابقه بین‌المللی به جشنواره

شانزدهم سینمای ایران عضو این انجمن می‌شود. **فیلمهایی از فرانسه، بلژیک، یونان، هند، ژاپن، لهستان، اوکراین، چین و جمهوری چک و حداکثر دو یا سه فیلم از ایران در این بخش به رقابت می‌پردازند.** در این راستا بخش مسابقه فیلم‌های ایرانی محدود می‌شود و از ۶۳ فیلم داوطلب شرکت در مسابقه، فقط بیست فیلم گزینش خواهد شد؛ فیلمهایی که شانس حضور در بخش مسابقه را پیدا نکرده‌اند در «بخش میهمان» به نمایش گذارده می‌شوند. حذف بخش مسابقه فیلمهای اول و دوم فیلمسازان یکی دیگر از تغییرات جشنواره شانزدهم است. در دوره‌های گذشته فیلمسازانی که اولین و یا دومین فیلمهای خود را می‌ساختند در جشنواره جداگانه از دیگر فیلمها به رقابت می‌پرداختند. سیف‌الله داد حذف این بخش از جشنواره را به صلاح سینمای ایران می‌داند و می‌گوید: فیلمسازان تازه کار باید کیفیت آثارشان را به حدی برسانند که بتوانند با عناصر حرفه‌ای سینما رقابت کنند.

بخش‌ها و نوآوریهای دیگر

بخش جشنواره جشنواره‌ها، نمایش‌های ویژه و در جست‌وجوی سرچشمه سینمای کودک و خانواده برخی از دیگر بخشهای جشنواره شانزدهم هستند. همچنین در این دوره از جشنواره برای اولین بار بر آثار یک کارگردان ایران مرور خواهد شد.

در این راستا ظاهراً قرار بر این بوده است مروری بر آثار سینماگر بزرگ ایرانی «علی حاتمی» انجام شود. اما بعد از بحث و گفتگو تصمیم گرفته می‌شود آثار یکی از فیلمسازان ایرانی که در قید حیات است مرور شود. این کارگردان «ابراهیم حاتمی‌کیا» است که تاکنون چند فیلم او از شبکه سیما پخش شده است. از کرخه تا راین (۱۳۷۱) که بصورت سریال شاهد پخش آن بوده‌ایم در این بخش از جشنواره به نمایش گذارده می‌شود. بزرگداشت «عزت‌الله انتظامی» بازیگر معروف سینمای ایران یکی دیگر از بخشهای جشنواره

شانزدهم را تشکیل می‌دهد. در این بزرگداشت برخی فیلم‌هایی که انتظامی در آنها بازی کرده است به نمایش درمی‌آیند. فیلم حاجی واشنگتن (ساخته ۱۳۶۱- زنده یاد علی حاتمی که تا کنون در سینماهای کشور به اکران عمومی در نیامده است و امیدواریم بزودی این فیلم اجازه نمایش بیابد) جزو فیلم‌هایی است که در این بخش به نمایش درخواهد آمد.

در بخش خارجی شانزدهمین جشنواره فیلم فجر بر آثار «ایتموریکونه» آهنگساز برجسته فیلم مرور می‌شود و برخی فیلم‌هایی که «موریکونه» بر آنها آهنگ ساخته به روی پرده می‌روند. همچنین مروری بر آثار دو سینماگر بزرگ جهان «فرد زینمان» و «کریشف کیس洛夫سکی» انجام می‌شود.

مردان (۱۹۵۰)، ماجرای نیمروز (۱۹۵۲)، اسب کهر را بنگر (۱۹۶۴) مردی برای تمام فصول (۱۹۶۶)، روز شفال (۱۹۷۳)، جولیا (۱۹۷۷)، از «فرد زینمان» و کارمندان (۱۹۷۵)، شفته دوربین (۱۹۷۹)، روزگار کوتاه (۱۹۸۱)، ده فرمان (۱۹۸۷) و فیلمی کوتاه درباره کشتن (۱۹۸۷) از «کریشف کیس洛夫سکی» فیلمهایی هستند که از این دو فیلمساز فقید در جشنواره فجر به نمایش درمی‌آیند. زینمان در سال ۱۹۰۷ و کیس洛夫سکی در سال ۱۹۴۱ به دنیا آمدند و هر دو در سال ۱۹۹۷ درگذشته‌اند. همچنین در بخش بزرگداشت از «آنتونی کوئین» هنرپیشه معروف آمریکایی که در طول جشنواره در تهران حضور خواهد داشت و میهمان جشنواره است چهارده فیلم جای داده شده است؛ از قدیمی‌ترین آنها حادثه آکس بو (ساخته ۱۹۴۳ ویلیام ولمن) و شعبده‌باز (ساخته ۱۹۷۶- داریو پاسکالچی) از جدیدترین فیلمهایی هستند که در این بخش نشان داده خواهد شد.

حمیدرضا یعقوبیان

